

יא א מיי פ"ח מהל' נזק
ממון ה"ל ד יפ"ח
הלכה י סמנ עשין סו
טוש"ע ח"מ סמנ פפט
ספי ב ופי מיט ספי א:
יב ב מיי פ"ח מהל'
גיזשין הל' א סמנ
עשין ט טוש"ע אה"ע סר
קט ספי ו:

תורה אור השלם
1. בי יבער איש שדה או
כרם ושלח את בעירו
ובער בשדה אחר מיטב
שדה ומיטב כרמו
ישלם: שמות כב ד

גליון הש"ס

תוס' ר"ה אלא למ"ד בר
אבאי בעידית בין בר' ע'
ב"ב דף קמ ע"א מ"ה
קבלן:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ור' שמעון
וכי גבי חובל ב"ב דף קמ
קטו:

מוסף רש"י

תניא בהדיא. דמן
העידית דקאמר ר"ע
למזיק קאי (ביק' ז).
משום חזינא. שיהא כל
האנשים צעני הנשים
לנשא להם (יער' לה).
שימלאו האנשים חן
הנשים ויהיו נשאות להן
שלא תלגנה להם הפסד
כמוסן (כתובות פ"ג
וכע"ז שם צ"ג). ערב
דכתובה דברי הכל לא
משתעבד. דמלוה קא
עבד למוסב ולא מיי
ממקרי לה דהא לה יכתיב
וזי (ש"ב פ"ג).

פסקי ר"ד

היא הגירסה שבקצעות
כמו זו בברית: תניא א"ר
שמעון בן אלעזר מפני מה
אמרו תורה הניזקין שמין
להן בעידית מפני הגולנים
והחמסנין כדי שיאמר אדם
למה אני גורל וחומס ולמחר
ביד יורדים לנכסי ונטלים
שדה נאה שלי וטומקין על
מה שכתוב בתורה מיטב
שרדו ומיטב כרמו ישלם:
ומפני מה אמרו החכמים
ב"ח בבינונית כדי שלא
יראה אדם דירה נאה
לחבירו דיאמר אקפין
ואלוננו כדי שאבנה בחובי:
אלא מעתה יהא בויבורית
א"כ אתה נועל דלת בפני
לזין: ומפני מה אמרו
כתובת אשה בויבורית
דיוחר ממה שהאיש רוצה
לישא האשה רוצה להנשא:
וכתובת אשה בויבורית
אמר מר זוטרא בריה דרב
נחמן לא שנו אלא מיתמי
אבל מנייה רדייה בבינונית:
אמר רבינא ת"ש מעיקרא
התקנתין יותר ממה שהאיש
רוצה לישא האשה רוצה
להנשא וא"כ מיתמי האי
משום דיתמי הוא תיבתא:
איתמר ערב דכתובה דברי
הכל לא מיתעבד:

מ"ט:

ורבי שמעון היא דרריש מעמא דקרא. לא פליגי אלא היכא
דאיכא נפקותא כגון גבי חובל (א) כגד אלמנה וגבי לא ירצה לו
נשים וה"ל משום האי טעמא שיימינן דמוזיק: **ורבי תימא** כי היכי
דבי מפיך ב'. פי' צקונטרס משום מילתא אחריתי קאמר ולא טעמא

לזיבורית הוא¹ ונראה לפרש² דה"ק
ללא תימא על כרחך טעמא דיותר
ממה שהאיש רוצה לישא ליתא³ דחיישין
לחינא⁴ מדלא תקינו ליה רבנן כתובה
מינה אס הקניטמו עד שגירשה⁵:
משום חזינא. פירש צקונטרס
שהיו האנשים נושאים
חן צעני הנשים וינשאו להם וקשה
דצפרק הכותב (כתובות דף קמ ד). תנן
ר' עקיבא אומר ינתנו לכושל צהבס
ואיכא דמפרש בגמ' לכתובת אשה
משום חינא ולפירוש צקונטרס לא הוה
ליה למיקריה כושל דלדרכה האיש
כושל שזרין לנלוש חן צעני האשה
וצפרק נערה (שם דף קמ): וצפ"ק
דקדושין (דף ל: קחו לצנינא נשים
ואת צנותיכם תתנו לאנשים צלמא
בנו צידו אלא צמו⁶ מאי עבד לה
אלמא יותר הבעל מוצא לישא אשה
ממה שהאשה תמלא צעל ולעיל נמי⁷
יותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה
לינשא ונראה כפ"ח דפירש משום
חינא⁸ שהיו הכל קופצין עליה לנשאה⁹
והכי איתא בהדיא גירושלי' דפירקין (ט"ו):
ממאן אידימא מיתמי מאי איריא
ב'. הכא לא שייך לשנויי
כדלעיל כתובת אשה איצטריכא ליה
הוא הדין כל מיני דהא קמני נזקין
צעדיית¹⁰ ואית ספרים דגרסי הכי
אילימא מיתמי והסנן איין נפרעין
כו' ופריך אמזקין ובעל מוז:

בבבבב. פי' צקונטרס שהתפיסה
בנו מטלטלין ככתובתה
והיא מסרתן לידו בתורת קבלנות
והחזירתן לבנו וקשה דאמרין בגמ'
פשוט צ"ב דף קמ ד). והכל דנשא
ונתן צ"ב איין לו למלוה על הלוה
כלום¹¹ ושמא היינו שלקח המעות מיד
המלוה ונתן ללוה אף על גב דמשמע
התם דנלשון תליא מילתא שמא
תרוייהו צענין¹²:

אלא ממאן דאמר אי אית זיה
משתעבד ב'. והכא מיידי
בדלית ליה דלי אית ליה¹³ וזקין¹⁴ אמאי
צעדיית כיון שיש ממון ליתומין דאפילו
מיידי צקנטים דלא מני ערב
לאישתעווי דינא בהדיהו מ"מ לא היה
להם לגבות כי אס מן הזיבורית¹⁵ כיון
דאית ליה נכסי ליתמי¹⁶ וצקונטרס פי'
דכחכ בדלית ליה דלי אית ליה הא קי"ל
בגמ' פשוט (שם דף קמ). המלוה חבירו
על ידי ערב איין נפרעים מן הערב
תמילה וקשה דהכל איירי צקבלן:
מלוה

אפילו כל הני נמי אלא לאו מיניה
עסקינן כגון שנעשה ערב לזוקי בנו
ובעל חוב דמחיים גבו איהו נמי כי
מגבי כמחיים מגבי כתובת אשה
דלאחר מיתה גביא ולאחר מיתה
ממאן גביא מיתמי איהו נמי כי
מגבי כלאחר מיתה מגבי ותיפוק ליה
דערב דכתובה לא משתעבד
בקבלן הניחא למאן דאמר קבלן אף
על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד
שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה
משתעבד אי לית ליה לא משתעבד
מאי איכא למימר איבעית אימא
בדהו ליה ואישתדוף ואיבעית אימא
כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה¹⁷
איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא
מיתעבד:

הניזקין פרק חמישי גיטין

סניא צהדיא. לרבי עקיבא דמוזיק שיימינן:
ורבי שמעון היא. מתני' דקמני צהדיא
דאורייתא מפני תיקון העולם רבי שמעון
שהיה תלמיד של רבי עקיבא¹ אמרה:
דריש. נמי בעלמא טעמא דקרא
בצבא מליעא (דף קטו). גבי לא תחבול
בגד אלמנה (דברים מד) דקאמר
עשירה ממשכנין אותה: **מפני סיקון**
העולם. דקמני צהדיא שילמך
חדס למה אזי גזול כו': גזול לא
יהיב דמי חמסן יהיב דמי²: **יולאה**
לרזונה כו'. על כרחא צעל מגרשה:
מאי דבר אחר. הכי הויא טעמא
לכתובה למישקל ציבורית: **וכ"ט**.

תניא בהדיא³ ומיטב שדהו ומיטב כרמו
ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של
ניזק דברי רבי ישמעאל רע"א⁴ מיטב שדהו
של מוזיק ומיטב כרמו של מוזיק⁵ רבינא
אמר לעולם מתני' ר"ע היא דאמר
מדאורייתא בדמוזיק שיימינן ור"ש
היא⁶ דדריש מעמא דקרא ומה טעם
קאמר מה טעם הניזקין שמין להן
בעידית מפני הגולנים ומפני החמסנין
כדי שיאמר אדם למה אני גזול ולמה
אני חומס למחר ב"ד יורדין לנכסי
ונוטלין שדה נאה שלי וסומכים
על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו
ומיטב כרמו ישלם לפיכך אמרו הניזקין
שמין להן בעידית מפני מה אמרו בעל
חוב בבינונית כדי שלא יראה אדם
לחבירו שדה נאה ודירה נאה ויאמר
אקפין ואלוננו כדי שאבנו בחובי לפיכך
אמרו בע"ח בבינונית אלא מעתה יהא
בויבורית א"כ אתה נועל דלת בפני
לווין כתובת אשה בויבורית דברי
ר' יהודה ר"מ אומר בבינונית אומר
ר"ש מפני מה אמרו כתובת אשה בויבורית
רוצה לינשא ודבר אחר יאשה יוצאה
לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו
מוציאה אלא לרצונו מאי דבר אחר
וכ"ח כי היכי דכי מפיך לה איהו תקינו
לה רבנן כתובה מיניה כי נפקא איהו
נמי ליתקני ליה רבנן כתובה מינה ת"ש
אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה
והאיש אינו מוציא אלא לרצונו אפשר
דמשהו לה בנימא: כתובת אשה בויבורית:
אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא
אמרין אלא מיתמי אבל מיניה רדיה
בבינונית מיתמי מאי איריא כתובת
אשה אפילו כל מיילי נמי דהא⁷ תנן
איין נפרעים מנכסי לעולם מיתמי
אלא מן הזיבורית אלא לאו מיניה
לית ס"ד אמיא⁸ משום חזינא אקילו
רבנן גבה קמ"ל אומר רבא ת"ש ר"מ
אומר כתובת אשה בבינונית ממאן
איריא מיתמי לית ליה אלא מן הזיבורית
אלא לאו מיניה מובלל רבנן סברי
בויבורית לא לעולם מיתמי ושאיני
כתובת אשה משום חזינא אמר אביי
ת"ש הניזקין שמין להן בעידית ובעל
חוב בבינונית וכתובת אשה בויבורית
ממאן איריא מיתמי מאי איריא כתובת
אשה

דדיה צינונית וכולה מתני' צעבד
קמיידי שנעשה ערב לבנו לזקן
ולהואתו ולכתובת אשה לפורעה
בצבילי אס לא יפרעה ולא פרעה ומת
ואתו וגבו מן הערב והכל ודאי אע"ג
דלאו מיתמי גביא לא מגבינן לה אלא
מוצריית דהאי כי דיניה והאי כי
דיניה: נזקין וחוב דדיניהו ליפרע
נמי מחיים אס צן תציעתן אינה צאה
כלועקיס על היתומים לענו:
כשנפרעים מן הערב נפרעים ממנו
דקין שהיו נפרעים מן הזן אס היה
צחיים והיו לו נכסים: **ממאן גביא**
אס היו לו לזן נכסים: **אינו נמי**
ערב: לא משעבד. לפרוע דהכי
פסקינן הלכתא לקמן בצמוריי⁹: **צקבלן**.
שנעשה עליה צקבלן שהתפיסה בנו
מטלטלין לכתובתה והיא מסרתן לידו
בתורת קבלנות¹⁰ והחזירתן לבנו:
הניחא למ"ו. בצ"ב בגמ' פשוטיה¹¹: **איס**
ליה נכסי ללוה. צעשת הלוואה דליכא
למימר עליהו סמין הערב הוה וגמר
ושעבד נפשיה: **משעבד**. ואס שטפו
נהר אחרי כן נפרעין מן הערב:
מאי אינא למימר. הא ודאי לית ליה
נכסים ללוה הזן דלי הוה ליה
נכסים לא היו פורעים מן הערב דתנן
טו המלוה את חבירו ע"י ערב לא יפרע
מן הערב (תמילה) ומוקמינן לא ימצע
מן הערב תמילה: **צדוהו**. נכסים
לזן צעשת מלוה: **ואשפדוף**.
השטא: לגבי צריה. צבציל בנו:
דברי הכל לא משעבד. חדא
דערב שלמא הוא ועוד ללוה מנייה
חסרה שלמא הוואיה כלום משליה:
צקבלן

תניא בהדיא. דמן
העידית דקאמר ר"ע
למזיק קאי (ביק' ז).
משום חזינא. שיהא כל
האנשים צעני הנשים
לנשא להם (יער' לה).
שימלאו האנשים חן
הנשים ויהיו נשאות להן
שלא תלגנה להם הפסד
כמוסן (כתובות פ"ג
וכע"ז שם צ"ג). ערב
דכתובה דברי הכל לא
משתעבד. דמלוה קא
עבד למוסב ולא מיי
ממקרי לה דהא לה יכתיב
וזי (ש"ב פ"ג).

היא הגירסה שבקצעות
כמו זו בברית: תניא א"ר
שמעון בן אלעזר מפני מה
אמרו תורה הניזקין שמין
להן בעידית מפני הגולנים
והחמסנין כדי שיאמר אדם
למה אני גורל וחומס ולמחר
ביד יורדים לנכסי ונטלים
שדה נאה שלי וטומקין על
מה שכתוב בתורה מיטב
שרדו ומיטב כרמו ישלם:
ומפני מה אמרו החכמים
ב"ח בבינונית כדי שלא
יראה אדם דירה נאה
לחבירו דיאמר אקפין
ואלוננו כדי שאבנה בחובי:
אלא מעתה יהא בויבורית
א"כ אתה נועל דלת בפני
לזין: ומפני מה אמרו
כתובת אשה בויבורית
דיוחר ממה שהאיש רוצה
לישא האשה רוצה להנשא:
וכתובת אשה בויבורית
אמר מר זוטרא בריה דרב
נחמן לא שנו אלא מיתמי
אבל מנייה רדייה בבינונית:
אמר רבינא ת"ש מעיקרא
התקנתין יותר ממה שהאיש
רוצה לישא האשה רוצה
להנשא וא"כ מיתמי האי
משום דיתמי הוא תיבתא:
איתמר ערב דכתובה דברי
הכל לא מיתעבד:

מסורת הש"ס

א) ג"ק ז. (נ"ג).
ב) [ממחלת הקוגיא עד
כאן היא סולו בג"ק ו: ז.].
ג) [קדושין סח: וש"נ].
ד) [ג"י הר"ף והר"ש].
ה) ר"ש בן אלעזר אצל
בשאלות פ' משפטים סימן
כב איתא א"ר שמעון
מפני וכו' וכו' וע"ז רש"י
ופ"י, ט) [נבמות ק"ג.
כתובות פ"ג]. ו) [נבמות
ק"ג]. ז) [לעיל מח: וש"נ].
ח) [לעיל לה. וש"י, ט) ב"ב
קע"ד]. ט) [ע"פ כ"ג].
י) [נבמות פ"ג]. יא) [ב"ב
ס"ג]. יב) [דף ג.]. יג)
[נמוס' הר"ש]. יד) [מ"א
לשון רש"י והמ"ק. וע"ז מה
במהר"ם מהר"ם ש"ף
ופ"י, יד) [דף קע"ד]. טו)
[נבמות פ"ג]. טז) [נבמות
מ"א]. יז) [נבמות פ"ג]. יח)
[נבמות פ"ג]. יט) [נבמות
פ"ג]. כ) [נבמות פ"ג]. כא)
[נבמות פ"ג]. כב) [נבמות
פ"ג]. כג) [נבמות פ"ג]. כד)
[נבמות פ"ג]. כה) [נבמות
פ"ג]. כו) [נבמות פ"ג]. כז)
[נבמות פ"ג]. כח) [נבמות
פ"ג]. כט) [נבמות פ"ג].
ל) [נבמות פ"ג].

מוסף תוספות

א. צריך לפרע
נפקותא. ולא מסתבר לומר
דנפק"מ בשוגג כיון דאדם
מועד לעולם. ושמא. מוס'
הר"ש. ב. דכיון
שהאשה יוצאה שלא
ברצונה דינא הוי ליתקן
לה בעידית כדי שלא
יצאינה. רמ"ו דקשקש.
ג. שבא להחזיק טעם
דויבורית. מוס' הר"ש.
ד. [ד"ף פ' חכמים כח
הנשים משום. מוס' הר"ש.
ה. שהיו תקנו לה
כתובה. מוס' הר"ש.
ו. א"כ לתקנו רבנן
התקינו צינונית משום
חינא. מוס' הר"ש. ז. אי
לא בעו לה. מוס' הר"ש.
ח. אמרין. מוס' הר"ש.
ט. שימצאו הנשים חן
בעיני האנשים. מוס' כתובות
פל. ד"ה לכתובת (כ"ב).
י. [ד"ף חתמת שיפו כחן
ידיה להן חן. מוס' הר"ש.
י"א. [נבמות פ"ג]. י"ב)
[נבמות פ"ג]. י"ג) [נבמות
פ"ג]. י"ד) [נבמות פ"ג]. י"ה)
[נבמות פ"ג]. י"ו) [נבמות
פ"ג]. י"ז) [נבמות פ"ג]. י"ח)
[נבמות פ"ג]. י"ט) [נבמות
פ"ג]. כ) [נבמות פ"ג]. כא)
[נבמות פ"ג]. כב) [נבמות
פ"ג]. כג) [נבמות פ"ג]. כד)
[נבמות פ"ג]. כה) [נבמות
פ"ג]. כו) [נבמות פ"ג]. כז)
[נבמות פ"ג]. כח) [נבמות
פ"ג]. כט) [נבמות פ"ג]. ל)
[נבמות פ"ג].